

Nazwa przedmiotu: **Antropologia a etyka**

aspekty metodologiczne relacji między poglądami na temat tego kim jest człowiek a normami moralnymi

Czas trwania: semestr letni

Liczba jednostek wykładowych: 14 godzin

Prowadzący: mgr lic. Maciej Tomaszewski SJ

Forma i metoda nauczania: wykład

Forma zaliczenia: egzamin z oceną

Cele kształcenia. Zarysowanie uwarunkowań metodologicznych etyki i antropologii jako dyscyplin filozoficznych. Ukazanie możliwości poznania przyczyn różnicowania poglądów etycznych. Wskazanie typologii kierunków metaetycznych z uwzględnieniem przyjmowanego przez etyków poziomu krytycyzmu i zajmowanego przez nich stanowiska wobec metafizyki. Przedstawienie zasady zwanej „brzytwą Hume’a” i argumentacji kwestionującej ją w odniesieniu do relacji między antropologią a etyką. Ukazanie zależności między stosowalnością wskazań etycznych a założeniami przyjętymi w teorii poznania i antropologii.

Efekty kształcenia: Uświadomienie potrzeby poznania «zaplecza» metodologicznego spotykanych stanowisk etycznych oraz uznanie konieczności ocenienia ich w kontekście zasady niesprzeczności, prowadzące odpowiednio do przyjęcia jednych poglądów, a odrzucenia innych.

Przekonanie o potrzebie ujawniania zależności spotykanych poglądów etycznych od uprzednio dokonanych rozstrzygnięć metodologicznych (w teorii poznania, ontologii, względem metafizyki).

Treści kształcenia

1. Antropologia filozoficzna jako jedna z nauk o człowieku
2. Etyka jako jedna z nauk o moralności
3. Etyka i antropologia jako dyscypliny filozoficzne
4. Metaetyczne uwarunkowania systemów etycznych
5. Kwestia przejścia od opisu tego «jak jest» do stwierdzeń normatywnych «powinno być», czyli metodologiczne aspekty relacji między *antropologią a etyką*
6. Etyczne implikacje dylematów antropologicznych
 - 6.1. Praktyczne implikacje odpowiedzi na pytanie o miejsce człowieka w świecie istot żywych
 - 6.2. Antropologiczno-etyczny problem definicji „osoby” i jego praktyczne konsekwencje
 - 6.3. Przegląd koncepcji natury człowieka (społeczna czy indywiduum) z uwypukleniem ich przesłania etycznego

Literatura obowiązkowa:

- J. GALAROWICZ, *Na ścieżkach prawdy. Wprowadzenie do filozofii*, Wydawnictwa Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 1992, ss. 491 - 522; 534 - 556;
- S. KAMIŃSKI, „Antropologia filozoficzna”, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T. 1. (A – B), A. MARYNIARCZYK (Red. nacz.), Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, Lublin 2000, ss. 251a - 263b;
- P. LENARTOWICZ SJ, J. KOSZTEYN, *Wprowadzenie do zagadnień filozoficznych*, wyd. trzecie uzupełn. we współpracy z J. BREMEREM SJ, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”, Wydaw. WAM, Kraków 2000, ss. 11 – 27 i 121 – 151;
- R. SPAEMANN, *Osoby. O różnicy między czymś a kimś*, tł. J. MERECKI SDS, Oficyna Naukowa, Warszawa 2001, ss. 291 – 305;
- T. STYCZEŃ, *Antropologia a etyka*, „Zeszyty Naukowe KUL” XIII (1970), nr 4 (52), ss. 35 – 42;
- T. STYCZEŃ, *Metaetyka (Nowa „rzecz” czy nowe „słowo”?)*, „Zeszyty Naukowe KUL”, XII (1969), nr 2 (46), ss. 35 – 42;
- T. STYCZEŃ, *Spór o naukowość etyki*, „Więź”, R. 10, 9/1967, ss. 15 – 33;
- T. STYCZEŃ, *W sprawie przejścia od zdań orzekających do powinnościowych*, „Roczniki Filozoficzne”, T. XIV, z. 2 (1966), ss. 65 – 80;
- T. STYCZEŃ, *Zarys etyki*, Część I. *Metaetyka*, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 1974, ss. 5 – 38 i 91 - 108;
- K. WOJTYŁA, *Problem doświadczenia w etyce*, „Roczniki Filozoficzne”, T. XVII, z. 2 (1969), ss. 5 – 24.

Literatura nadobowiązkowa:

- H. ANDRZEJCZAK, *Filozoficznoprawne podstawy Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, „Roczniki Filozoficzne”, T. XIV, z. 2 (1966), ss. 81-98;
- P. ASZYK SJ, *Konflikty moralne a etyka*, Wydaw. WAM, Kraków 1998;
- J. GALAROWICZ, *Na ścieżkach prawdy. Wprowadzenie do filozofii*, Wydawnictwa Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 1992, 584 - 616; 624 – 629;
- M. GOGACZ, *Człowiek i jego relacje (Materiały do filozofii człowieka)*, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1985;
- M. GOGACZ, *Wokół problemu osoby*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1974;
- R. INGARDEN, *Księżeczka o człowieku*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1975;
- M. JĘDRASZEWSKI, *Antropologia filozoficzna. Prolegomena i wybór tekstów*, PWT w Poznaniu, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1991;
- M. A. KRĄPIEC, *Ja – człowiek. Zarys antropologii filozoficznej*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1974;
- M. A. KRĄPIEC, *Filozofia co wyjaśnia?*, Lubelska Szkoła Filozofii Chrześcijańskiej, Lublin 1998;
- MIĘDZYNARODOWA KOMISJA TEOLOGICZNA, *W poszukiwaniu etyki uniwersalnej: nowe spojrzenie na prawo naturalne*, (27.03.2009), tłum. R. KIEŁTYKA OFMConv, Wydawnictwo Naukowe UPJP2;
- J. A. OESTERLE, *Etyka*, przeł. Jan Sulowski, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1965;
- E. PICKER, *Godność człowieka a życie ludzkie. Rozbrat dwóch fundamentalnych wartości jako wyraz narastającej relatywizacji człowieka*, przełożył Jarosław Merecki, Oficyna Naukowa, Warszawa 2007;
- A. PODSIAD, Z. WIĘCKOWSKI, *Mały słownik terminów i pojęć filozoficznych dla studiujących filozofię chrześcijańską*, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1983;
- M. SCHELER, *Pisma z antropologii filozoficznej i teorii wiedzy*, Przeł. Stanisław Czernik i Adam Węgrzecki, PWN, Warszawa 1987;
- T. STYCZEŃ, *Etyka jako antropologia normatywna*, „Roczniki Filozoficzne”, T. XLV - XLVI, z. 2, 1997-1998, ss. 5 – 38;
- A. SZOSTEK, *Etyka jako nauka filozoficzna*, w: *Etyka w pracy pielęgniarstwa. Podręcznik dla studentów pielęgniarstwa studiów licencjackich*, red. I. Wrońska, J. Mariański, wyd. Czelej, Lublin 2002, ss. 15-37;
- WŁ. SZEWCZYK, *Kim jest człowiek. Zarys antropologii filozoficznej*, Biblos - Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej, Tarnów 1998;
- K. WOJTYŁA, *Elementarz etyczny*, TUM – Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław 1995.

Warunki zaliczenia przedmiotu *antropologia a etyka*

1. Obecność na wykładach jest OBOWIĄZKOWA.
2. Osoba, która opuściła w sumie sześć jednostek wykładowych ma w ciągu trzech tygodni od pierwszego pojawienia się na wykładzie (po ostatniej absencji) napisać i dostarczyć pracę pisemną na wskazany przez wykładowcę temat [5-7 stron (ale nie więcej) wraz z literaturą, czcionka 12, Times New Roman, marginesy 2,5 cm, interlinia 1,3]. Przez zaliczenie nieobecności uznaje się pozytywną ocenę uzyskaną na indywidualnym spotkaniu, podczas którego Student/ka referuje treść napisanej przez siebie pracy.
3. Za niedostarczenie pracy w terminie Student/ka ma w ciągu następnych trzech tygodni przedstawić kolejną pracę (na tych samych warunkach).
4. O nieobecnościach liczniejszych niż sześć jednostek wykładowych lub/oraz o niedostarczeniu pracy jest zawiadamiany Rektor PWTW Bobolanum, co stanowi podstawę do wszczęcia procedur przewidzianych prawem Uczelni.
5. EGZAMIN – odbywa się po zakończeniu wykładów. Do egzaminu dopuszczone są jedynie Osoby, które spełnią łącznie następujące warunki:
 - a. uczęszczali na zajęcia (czyli rozliczyli się z ewentualnej nieobecności pisząc pracę i uzyskując jej aprobatę – punkty 2 i 3) potwierdzając swą obecność podpisem na liście obecności;
 - b. których nazwiska znajdują się na liście egzaminacyjnej sporządzonej przez Sekretariat PWTW Bobolanum;
 - c. wręczyły wykładowcy przed rozpoczęciem egzaminu własny indeks oraz kartę egzaminacyjną, z wpisanymi: nazwą przedmiotu, nazwiskiem wykładowcy, wymiarem godzinowym przedmiotu.